

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Credništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm po K 2. Uradni razglaš, poslano ter novice isti prostor K 3. Pri večjem naročilu popust.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 336, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I., Učiteljska tiskarna.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Kako iz blata?

I. Da smo v blatu, tega menda ni treba razlagati. Draginja je zopet narasla, čeprav so nam obljubljali, da bo padala. Naša valuta na svetovnem trgu ne velja skoro nič več. Niti poldrugi vinar ni več vredna naša krona tam, kjer sedijo stvarno, kakor v Švic. Anglija ali pa še bolj Amerika bi lahko kupila celo Jugoslavijo — pa ji ni treba, ker smo že itak več ko njeni: sužnji antante smo, sužnji tujega kapitala.

To suženjstvo se vidi v politični in gospodarski stroki enako. Našemu parlamentu vlada ne mara dati točnih poročil o zunanji politiki, češ da smo v zvezi s svojimi velikimi prijatelji in da moramo torej delati z njimi skupno politiko (medtem nič ne da, če semterjuz vjamemo v boji v Albaniji kakoga italijanskega častnika, ki je le slučajno zašel izmed naših prijateljev v vrste naših sovražnikov). Delamo torej skupno politiko, to je, plešemo tako, kakor gredo v Parizu. Ljudstvo ni hotelo nove vojne — kaj to vlado briga? Poklicalo nas je na orožne vaje. Da veljajo take vaje 200 milijonov dinarjev, pa še tisto po vrhu, kar so vojaki doma zamudili, to vlado prav nič ne skrbi, saj plačalo bo ljudstvo, kakor plačuje tisti 2500 milijonov dinarjev, ki jih sme vojska vsako leto. Seveda, ko je pa Pariz rekel, da smo se prenaigli in da naj pošljemo svoje vojake zopet domu, je vlada takoj ubogala. Uradno še nismo slišali tega, da pošlje vojake zopet domu, pa ali ni dovolj, če pravi vojni minister, da je mobiliziral samo za poskušnjo? Čemu je ljudstvo? Da plačuje in da služi tako, kakor hoče Pariz. Antantini sužnji smo v politiki!

V gospodarstvu prav tako. V Anglijo je šel naš finančni minister po denar na posodo. Če kaj velja naš parlament, ne bo s tem posojilom nič, ker je poleti parlament dovolil samo razgovore o posojilu in bo torej moral to posojilo šele potrditi. Če je za kaj, ga ne bo potrdil, kajti minister je prodal Angležem naše železnice, pa ne samo te, temveč tudi vse delo zanje! Če ne bomo pridni in če ne bomo hoteli delati na pol zastoj, ne bomo niti delali smeli za naše nove železnice. Angleži si bodo našli drugih, bolj pridnih sužnjeve... Zakaj je to posojilo tako poceni, smo čitali v srbskih časopisih: naš londonski konzul dobi par sto milijonov provizije. Koliko drugi višji in nižji posredovalci?

Amerikanci nas imajo že danes tako v rokati. Pravi sužnji smo jim! Svoj bombaž pošiljajo k nam, mi delamo platno iz njega, potem gre pa to platno zopet lepo nazaj v Ameriko, kakor da bi ga mi ne mogli potrebovati! Naši otroci hodijo

pa v starih cunjah, če jih imajo! Zakaj? Zato, ker naša vlada tako dobro skrbi za ljudstvo, da mu ne bi ostala prav nobena kapljica krvi neizžeta: danes prepušča izvoz, da pade cena in da si kapitalisti poceni pokupijo zaloge blaga, jutri zopet izvoz dovolj, da lahko kapitalisti nakupljeno blago prodajo v tujino. Za kapitalističen dobiček gre pri vsem, čeprav pravi vlada, da prepušča izvoz zato, da bo ljudstvo lahko poceni nakupovalo, in da dovoz zopet dovoljuje zato, da pride v deželo zdrava tujá valuta, ki bo dvignila našo valuto in odpravila draginjo. Vse je urejeno tako, da se odpravi draginja za vlado in njeno sorodstvo; zaslužiti morajo toliko, da jih ne bo bolelo, čeprav velja kilogram moke 100 K. Ljudstvo naj si pa pomaga, kakor ve in zna.

Ljudje si pa pomagajo. V blatu tonejo, pa se pohajajo drug drugega, misleč, da pridejo na suho. V res-

nici pa je blato potem še hujše! Le kapitalisti potem še lažje love v njem svoje dobičke. Kako draga je danes prevoznina iz Amerike v Jugoslavijo in zopet nazaj — in vendar se kapitalistom izplača, dajati bombaž k nam v delo, za toliko cenejši so naši sužnji! Pa ne da bi v Ameriki manjkalo delavcev, o ne, kajti tudi tam je nezaposlenost velikanska! Tudi tam ljudje stradajo...

Kako iz tega blata? Iztreziti se bo treba! Prenočiti bo treba s prepri za prazen nič in lotiti se bo treba resnega premišljanja o vzrokih in o odpuščanju. Spoznati bo treba, da kapitalisti vedno in povsod gospodarijo, in da delavno ljudstvo vedno in povsod trpi, in da se bo to izpremenilo šele takrat, ko bo ljudstvo spoznalo, se združilo, samo s svojo glavo mislilo in delalo, da je rešitev le v socialistnem pridobitnem po lastnem spoznanju, ne pa v tistem, kar nam prinašajo razni preroki!

Z. Bernot.

Dvorni svetniki potujejo in — mešetarijo?

Kadar voditelji gospodarskih podjetij potujejo, tedaj so ta potovanja kupčijska ali pa študijska, zakaj na oddih gospoda ob tem času najbrže ne bo potovala. In ako potujejo privatniki, tedaj gre za privatne kupčije, če pa potujejo državni uradniki, bo pa najbrže šlo za državne kupčije. Seveda dvorni in rudarski svetniki niso odgovorni za svoja dejanja, ker jih izvršujejo le kot pooblaščenca tega ali onega vrhovnega upravitelja. Tu gre za državno imetje in javnost ima vso pravico, da ve, kako in pa zakaj gospoda tako gospodarji z narodnim državnim imetjem v Sloveniji. Na vsa naša vprašanja ni ne odgovora, ne pojasnila, ne preklca. Kakor bi tičala za vsa stvarjo velika korupcija. Ne maramo tega trditi, toda, če se baranta z javnim imetjem, ima pa javnost tudi interes, da ve, zakaj se tako baranta, zakaj prodaja in zapravlja državno imetje. Kakšni razlogi silijo k takim korakom.

V ilustracijo razmer smo prejeli dopis, ki ga sicer ne moremo vsebinsko kontrolirati, služi pa lahko za to, da se ta vprašanja pojasnijo javno.

Dopis slove bistveno: Vaš članek »Dvorni in rudarski svetniki potujejo«, bi moral še imeti pristavek »in mešetarijo«, kajti ne samo cinkarna, o kateri se v tem članku govori, ampak tudi premogovnik v Zabukovci in Velenju je že na bobnu. Državno montanistično imetje v Sloveniji se ruši v pravem pomenu besede na vseh straneh. Zenjalno vodstvo odgovorne gospode je pač doseglo ta sijajen uspeh, in mene bi nikakor ne prese-

netilo, ako se ji prizna v zalivalo kak orden ali višji činovni razred! G. Pirnat sedaj potuje in mešetari. Seveda se mešetari pod roko, brez javne kontrole, skrivnostno in tajno — ravno tako kakor pri zadnjic predanih 1300 vagonov velenjskega

premoga, ki jih je kupil neki Celjan po imenu Oswatitsch, seveda ravno tako pristen Slovenec kakor nekateri drugi!

Ker je ta kupčija jako zanimiva, Vas bo mogoče zanimalo naslednje: V velenjskem premogovniku se je od junija sem del produkcije moral shranjevati v skladišča, ker ni bilo zadostno povprašanja po premogu. Dosedaj se je nakupilo približno 1300 vagonov in skladišče je napolnjeno. Da se to izprazni, je gospod Pirnat posegel po jako enostavnem sredstvu in prodal v pavšalu ves premog skladišča gospodu Oswatitschu. Vsakdo bi rekel, ki gospoda Pirnata dobro pozna, da je to še najpametnejše, kar je v svoji pečrtvalni službi v Jugoslaviji dosedaj storil, kajti s tem je radikalno rešil izpraznitev skladišča. Toda ta važen korak, ki izvirja iz osrednjega urada državnih rudarskih obratov, ima tudi svojo posebno pasjo dlako. Premog se je namreč predal po pet kron za metriki stot, ali po petsto kron za vagon. Ker pa ta premog državo velja najmanj tritisoč kron vagon, je ista pri tej imenitni kupčiji tri in en četrt milijona kron izgubila.

Ali ni to škandal? Namesto, da se skladišče proda potom javne ponudbe, ali pa rezervira za siromašneje sloje po znižanih cenah, se zamēšetari pod roko!

Oprostite, gospod urednik, da Vas s tem poročilom nadlegujem.

O poglavju: Učiteljstvo in „Svoboda“.

V zadnjem »Učiteljskem tovarišu«, glasilu Udruženja jugoslovenskih učiteljev, beremo stvarno napisan uvodnik, ki mu pa moramo, kolikor se bavi z nami, dodati par besedi. Članek pretresa v splošnem novo orientacijo v narodno-prosvetnem delu in si vzame za primer resolucijo, sprejeto na zadnjem glavnem zboru SDJZ »Svobode«, ki jo članek presoja kot nekako področje slovenske socialne demokracije. Pravi, da mora novo smer pozdravljati kakor vsak pokret, ki znači napredek narodno-prosvetnega delovanja; z resolucijo je bila socialističnemu delu učitelstva nalozena nova naloga, a se boji, da utegne ravno to v stanovskem stališču politični klm med složno narodno-prosvetno gibanje učiteljstva. Nekatere napačne premise so članekarja dovedle do tega napačnega zaključka in s tem se hočemo pobaviti.

Prva napačna premisa: »Svoboda« je področje naše politične stranke. — Iz »Svobodnih« statutov in tudi iz navedene resolucije je razvidno, da je »Svoboda« kulturna organizacija, ki pospešuje izobrazbo med razrednozavednim proletariatom. Tu je podan ves nje, rekli bi, okvirni program, preko tega ne gre,

zlasti ne, kjer se pričenjajo razlike v taktičnih načelih.

Druge napačne premise: »Svoboda« utegne s svojim delovanjem škodovati delovanju povsem stanovske organizacije, kakor je v našem slučaju UJU. — Da temu ne more biti tako, postane jasno že iz tega, ker je naša proletarska izobraževalna zveza povsem nestanovska organizacija. V njej se zbirajo vsi stanovi brez razlike (kolikor ne spadajo seveda med takozvane »privilegirane«) in brez posebnega stanovskega namena. In zatorej ne more svojim članom predpisovati stanovske organizacije, v kateri naj bodo združeni — če nima ta organizacija morda kakoga izrazitega profidelavskega lica! To pa UJU po našem mnenju ni in ne sme biti. Zatorej sklepi kongresa »Svobode« ne prizadenejo niti najmanj učiteljskega udruženja, kaj še, da bi hoteli v njem povzročati kako zgago. A če pozivlja Svoboda zlasti učiteljstvo k sodelovanju v svojih vrstah in k vzgojvalnemu delu mladine, je storilo to le zavolotega, ker manjka pri nas izšolanih ljudi za izobraževalno delo med našim razrednozavednim proletariatom in ker dobro ve, da je ravno učitelj, pedagog, človek s ši-

roko umstveno in srčno izobrazbo, najpripravnější udeleženec njenih namenov. Torej učitelj kot človek v zasebnem življenju, ne kot šolnik! V šoli tudi ne zahtevamo od učiteljev, da gredo preko možnosti, ker imajo učne načrte in spada v šolo splošna izobrazba, ki je lahko vsakemu mišljenju skupna. Ravno tako pa zahtevamo, da ne uganja protidelavske politike v šoli. V šoli naj se poudeljuje le, kar daje temelj splošni znanstveni izobrazbi, in nauk o moralnem življenju, ter o splošnih dolžnostih, ki jih ima človek poleg svojih pravic. Za vse drugo je zunaj šole še vedno dovolj prilike in predvsem: tam zunaj pod kontrolno javnosti je več ali manj izključeno duševno nasilje, ki ga mora današnji šolar več kot preveč pretrpeti od zagriženih nestrpljivih mentalitet, ki se najdejo, žal, tudi med učiteljsvom. Za pošteno prosvetno delo med ljudstvom in mladino izven šole pa je menda tudi naš člankar v »U. T.«? In pri tem tudi pušča vsakemu kolegu kot nepristranski človek proste roke, da dela po svojem prepričanju — če dela seveda kot poštenjak; ali ne? In če sme liberalni, narodno-socialni ali katerikoli drugi »-alini« učitelj v sokolskih, orlovskih, narodnjaških organizacijah navduševati ljudstvo za vse lepo in zdravo, kar misli, da je lepo in zdravo, pa se navzlic temu koč izobražen človek s socialističnim kolegom prav dobro razumeta in se skupaj borita v stanovski organizaciji za ugled svojega stanu: ali se bosta potem grdo gledala, če pojde tudi naš učitelj socialist med kulture žejno delavsko ljudstvo in ga pod okriljem »Svobode« navdušuje ne samo za visoke religijske, narodne, državne itd. ideale, temveč ga moralno podpre tudi za najvišje ideale enakosti in človečanskega bratstva. Čemu bi morala pod takimi pogojl propasti kolegialnost med učiteljstvom kot stanom in čemu bi se moralo iznova cepiti popolnoma nevrtralno — UJU, kar članekarja med vrsticami očividno skrbi? In še eno: Učitelj socialist ve, da sme v svojem ambientu po svojih principih ravno tako in še poštvalneje delovati kot njegov meščansko pobarvani tovariš, da mu bo le na ta način mogoče doseči trajnih uspehov — zato pa se ne bo nevtaliraliziral in odtegoval delovanju, kakor je članekar danes v splošnem med učiteljsvom opazil, temveč pojde, ker ga je Svoboda, — glas našega proletariata poklical, — s podvojeno korajžjo na delo!

Politične vesti.

+ Naš državni proračun za leto 1921—22 bo dne 20. t. m. predložen v svoji končni redakciji narodni skupščini. Poročajo, da se je v proračunu doseglo ravnotežje med do-

LISTEK.

Grenlender: O ta čaj!

Tako je no, živimo v času, ko se hočeš nočeš, moraš pečati z valuto. Živel sem s svojo Anko v takim lepem svetem miru, nikdar se nisva prerekala, najino življenje je bilo harmonično, kakor petje ptic v cvetočem mesecu maju. Zaslužek sem vsako soboto prinesel domov in ga večinoma položil v omaro. Kadar je moja žena rabila denar, je odprla omaro in vzela, kolikor je rabila; pravtako sem delal tudi sam, in vendar je do drugega plačilnega dne ostalo vselej še nekaj drobiža. Šele ob sobotah sva se z Anko posvetovala, kam jo v nedeljo popoldne ubereva.

No, ta preklicana valuta mi je sedaj po vojni moje življenje precel-

ogrenila. Vsaka sobota je dan matematike in predavanja o valuti. Anka začne kar izlepa: lira toliko, riž toliko; lira toliko, moka toliko; lira toliko, meso toliko; dolar toliko, kava toliko; dolar toliko, čaj toliko; in ta matematika se ponavlja v moji hiši vsako soboto.

Zadnjo soboto je snežilo; z Anko sva zvečer sedela pri peči, in seveda je prišla na dnevni red takoj valuta, čeprav mi je govorjenje o tej preklicani valuti presedało, in pravim:

»Veš Anka, Praprotnik otvori v Ljubljani novo banko, gotovo bo rabil knjigovodjo in blagajnika; ti, ki tako dobro poznaš valuto, daj, obrni se do njega, mogoče te vzame v službo?«

»Beži, beži, ti se vedno norčuješ; če bo Praprotnik rabil kako knjigovodkinjo ali blagajničarko, bo vzel mlado in brhko žensko, ne pa staro š.,.,.,., kakor sem jaz. Ti se

norčuješ, ne veš, kaj je valuta; sploh nimaš nikakoga pojma o njej.«

»No, ne bodi huda, draga piška, pa mi vendar enkrat temeljito razlož, da bom o stvari poučen, da bom vedel, od kod izvira ta čudna beseda!«

»Torej malo potrpi, da napravim čaj, potem bova pa govorila.«

»Veš kaj, Anka, v čaj pa vrzi vedno štiri koščke sladkorja, dala si samo dva.«

»Ti ne veš, dragi moj, valuta je zopet padla in sladkor je dražji, treba, da varčujemo!«

»Vrag vzemi vse, ta tvoja valuta te je napravila pravega skopuha.«

»Ni drugače, dragi Joško!«

»Tedaj povej sedaj! Razloži mi od kod izvira beseda valuta?«

»V starem veku in še prej, ko so bile vojne in je tuja država bila zmagovalka, je zasedla zavojevalne pokrajine in knez zmagovalc ali

njegov general, je svojim četam rekel: osem ali deset dni smete po zasedenem ozemlju svobodno krasti in ropati ter delati, kar hočete. Sedaj pa živimo v modernem času in se tudi moderno ropo. Zmagovalci pravijo, naš denar je toliko vreden in premaganci morajo svoje blago po toliko prodajati.«

»Jugoslavoani smo vendar zmagovalci.«

»Kaj? Zmagovalci! To praviš ti in ljudje tvoje vrste! Zmagovalci so zapadne države, to se pravi zmagovalci so francoski, angleški in amerikalni kapitalisti in ti ropajo sedaj pri nas s svojo valuto.«

»To je tedaj valuta!«

»Da, to je valuta!«

Tako me je dobra Anka poučila, kaj je valuta, in sedaj šele vem, da mi ta preklicana valuta pojé pri vsaki škodolici čaja dva sladkorja.

H. Mann — Ivan Albrecht: SIROMAKI.

(Dalje.)

Pokazal je tja. Pred vilo Klinkorum so se sprehajali, s ljubti proti njima, a z živahnimi kretnjami, profesor, Zillich in doktor Heuteufel. Buck je takoj popustil Barlichovo roko in je ostavil delavca za seboj. Barlich, razjarjen, kakor da je izdan, je obstal in se je hotel vrniti. Medtem ga je zagledala trojica gospodov.

»Tukaj je!« je vzkljnil Klinkorum. »Semkaj, mladi mož! Vašo zadevo obravnavamo. Ali se hočete še nadalje dvigati po lestvi posvečenih ali pa z možnim sunkom spej pastí v svoj nekdanji nič?«

Buck je spoznal, da se je moralo spričo takega zamostega izražanja pripetiti nekaj posebnega. Mesto Klinkorum, ki mu je v hipu vzelo besedo, je potrdil Heuteufel domne-

hodki in izdatki. Razprave o proračunu v parlamentu bodo vsekakor zelo zanimive.

+ Volilni zakon za skupščino. »Sl. Narod« poroča: Ministrski svet v Beogradu je razpravljaval o novem volilnem redu za skupščino. Načrt se bo izdelal po načelu proporcije. Uvedle se bodo državne liste po strankah.

+ Ženska volilna pravica. Za občinske volitve na Primorskem imajo volilno pravico tudi vdove in ločene žene, ki plačujejo direktni davki. Voliti pa ne morejo same, ampak po najbližnjem moškem sorodniku.

+ Irsko vprašanje se zaostuje. Iz Lunoduna poročajo, da je tam zbrani ulstrski kabinet odklonil predloge angleške vlade glede rešitve irskega vprašanja. S tem se zopet obnavljajo neizprosnimi politični boji Ircev za svobodo proti Angležem.

+ Ukrajinsko vprašanje. Na pritiske francoske vlade se bo vprašanje Ukrajincev v Poljski (predvsem teritorij vzhodne Galicije) rešilo s priznanjem njih avtonomije.

+ Iz ruskih razmer. »Na pragu petega leta odkar obstoji delavsko-kmečka vlada, mora rešiti delavno ljudstvo gospodarska vprašanja, tako pravi proglas sovjetske vlade v Moskvi ob priložnosti 4. obletnice oktoberске revolucije. Premagati moramo lakoto in povzdigniti zadružno produkcijo in trgovino napram produkciji in trgovini zasebnega kapitala. Pomagati moramo sovjetski vladi pri hitri obnovitvi državne veleindustrije v svrhu odstranitve zasebnih podjetnikov in njihovega posredovanja med delavcem in kmetom.«

»Rosta« priobčuje pod naslovom »Odpustanje prevaranih bratov v meščanski vojni« razglas vrhovnega centralnega izvrševalnega odbora, ki podeljuje amnestijo vsem frontnim vojakom vseh belih čet, ki so sedaj na Poljskem, v Rumuniji in drugih obmejnih državah. Pod naslovom »Usmiljenost sovjetske vla-

de ne pozna nobene meje«, se proglasa amnestija za vse one, ki so jih obsodila ljudska in revolucionarna sodišča. Kazni do enega leta se spregledajo, od enega do pet let na tretjino. Za višje kazni se bodo revidirali procesi.«

+ Sedaj pa prihajajo »sovjetske grozovitosti« zopet na površje. Gospod konterrevolucionar Petljura je poslal pred par dnevi svoje od poljske vlade organizirane bande v Okrajno, da poskusijo nov puč proti beljševski vladi. Takrat so vsi meščanski listi peli »hozano« novemu odrešenju. Niti en rdeči vojak se baje ne nahaja več v južni Rusiji, tako so se ustrašili in zbežali pred tistimi, ki so morali pred časom s petami ob glavi rešiti se na poljsko ozemlje. Ampak prav kmalu se je pokazalo, da je bil »hozana« nekoliko prezgoden, ker Kristusa še ni bilo na mestu. Zdaj pa lahko berete po meščanskih listih, da se puč zato ni posrečil, ker je začela rdeča armada silno grozovitost počenjati nad upornim prebivalstvom. No, če nimajo druge tolažbe, naj se meščani kar s to zadovoljijo. Glavno je, da je tam gor zopet mir, ki ga država tako nujno potrebuje, pa ga reakcionarni lopovi ne privoščijo. Naj le še nadalje strašijo sami sebe z zlaganimi grozovitimi vesticami, končno jim bo ta strah prešel samim v kosti. In to bo dobro.

Rdeči teden za »Napreju«

Zadnji dnevi rdečega tedna so tu. Sodrug! Zaupniki! Organizacije! Ste-li napravili vsi svojo dolžnost? Ako še niste, pojdite te zadnje dni s podvojeno silo na delo!

Vsak sodrug bodi naročnik »Napreja«! Dnevnik stane mesečno 7 din; kdor tega ne zmora, naj naroči tednik »Napreja«, ki izhaja vsak četrtek skupno z »Enakostjo« in ki stane mesečno samo 1.50 din.

Prispevajte za tiskovni sklad »Napreja«!

Za strankarske ali delavske koristi?

Včerajšnji klerikalni revolver »Novi čas« prinaša iz »delavskih vrst« dopis, v katerem na nesramen način skuša desansirati protestni shod v Mestnem domu zoper ukinitve ministrstva za socialno politiko, shod, ki ga je sklicala Strojovna komisija delavskih strokovnih organizacij. Kakšen vtis lahko napravi tako pisanje, je jasno, ker se list indirektno iz shoda norčuje.

Res je — žal da se delavstvo ni moglo v zadostnem številu tega zanj velevažnega shoda udeležiti v številu kakor bi bilo to na mestu. Toda lep shod je bil, in je bil shod sklican v največji naglici, potem ko j strojovna komisija iz Beograda dobila obvestilo, da je ministrstvo za soc. politiko v resni nevarnosti, in ni mogla poprej verjeti skoro neverjetni časopisnim vestem, da hočejo radikalci, ti srčni zavazniki klerikalcev in »Novočasarjev« ukiniti ministrstvo za socialno politiko!

»Novi čas« hoče na hudoben način vtisniti shodu strankarsko obilježje, kakor da je sklicatelj shoda slo za agitacijo za našo stranko, ne pa za protest proti nezasišnemu napadu na delavske interese. Tako podtikanje je nepošteno! »Novi čas« pravi: »Sklicatelj shoda so napravili vtis, da jim gre edino za to, da se pokažejo kot stranka. Nobene druge stranke niso povabili na sodelovanje, z nobenim se niso posvetovali, nikomur niso nič povedali, kaj nameravajo.«

»Z nezasišano zahtevo,« je pripomnil Klinkorom vmes. — da preneha dajati srednješolski pouk nekemu tovarniškemu delavcu. To se je zgodilo. »Ali je dovolj?« je vprašal Heuteufel, medtem ko je konzistorijalni svetnik samo zvižgal. Buck je obžaloval profesorja.

»Ravno pri tem učencu ste se nadejali najboljših uspehov.« Klinkorom je pomišljaj; toda trenotek ni bil tak, da bi človek košatil z obzirnostjo. »Kaj takega mi ne pride na misel,« je sopilhal Klinkorom. »To je topoglavcec. Z neutemeljenimi domišljijami otežkoča učitel-

ju nalogo. — Pri tem je dvignil prst proti Balrichu. »Ampak!«

»Ampak ravno zaradi tega ste bili učitelj delavca, ki naj nekoč pokaže, kaj premore volja.«

»Nočem priti še celo ob svoj denar.« je jeknil Klinkorom.

»To je vaša sveta pravica,« sta mu pritrdila Zillich in Heuteufel.

»Mojo hišo spravlja ob ceno — kaj ne? In ko mi povzročijo premoč najhujše nasilje, ta trenotek izrablja nesramni tiran, da bi mi prepovedal tudi še izvrševanje mojega poklica. Dvignil se bo maščevalec! Gospoda sta mi priča, da že zdavnaj napovedujem: maščevalec!«

»Videti ga še ni,« sta izdihnila priči.

»Ne, videti ga še ni,« je potrdil Klinkorom in je gledal preko Balricha. Potem je globoko segel po sapo.

Prišel bo čas, gospoda moja, ko bo tudi njegovo vilo, njegovo vilo, »višino« pretresalo topotanje ljud-

času« pa, ker je namenjen za ubogo klerikalno delavsko paro, pišejo zoper? To nam upajo podtikati ljudje, ki so ves čas delali razkole med de-

POGAJANJA V VEČINI.

LDU Zagreb, 14. nov. »Novosti« poročajo iz Beograda, da vlada ne bo predložila ostavke, temveč da bodo vladne skupine izvedle pogajanja za izpremembo sporazuma, kar zahtevajo radikalci. Ve se za gotovo, da hosta odstopila ministra Triškovič in Ojurišič. Jutri bo minister Triškovič na seji ministrskega sveta predložil svoj zadnji akt kot minister, in sicer zakonski načrt o izpremembi poslovnika. Verjetno je, da bo ob tej priložnosti minister Triškovič podal ministrskemu predsedniku Pašiču svojo demisijo. V parlamentarnih krogih se govori, da so radikalci ponudili zunanje ministrstvo Svetozarju Pribičeviću, listniski notranjega ministrstva pa naj bi prevzel kak drug demokrat. Kot kandidat za finančno ministrstvo so omenja dr. Momčilo Ninčić.

LDU Beograd, 14. nov. »Pravda« poroča, da bo minister za vere podal ostavko, ker je bolan na oči.

NOV VOLILNI RED ZA VOLITVE V NARODNO SKUPŠČINO.

LDU Beograd, 14. nov. Danes dopolne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o izpremembah in dopolnitvah zakona o volitvi poslancev. Sprejet je bil takozvani sistem državnih list. Po tem sistemu se bo razdelitev mandatov vršila nastopno: Vsaka stranka predloži dve listi, eno oblastno za dotično število in eno državno za vso državo. Ostanki oblastnih list, ki imajo količnik, se zbirajo po strankah, in iz skupne vsote se z ozirom na količnik določa število za dotično stranko. Ministru za konstituanto je naročeno, naj izdela zakonski načrt.

DEMobilizacija.

LDU Beograd, 14. nov. Z ozirom na sklep ministrskega sveta, da se izvrši demobilizacija, je vojno ministrstvo odredilo vsem poveljnštvom, naj takoj odpuste domov vse rezerviste, ki so bili radi dogodkov na Madžarskem vpoklicani k šesttedenskim vojaškim vajam. Z ozirom na to se prične že danes demobilizacija, ki bo poleg borcev obsegala tudi vse ostale neboriške edinice, in prvi vrsti povozništvo. Istočasno je tudi sklenjeno, da se vse redne čete, ki so bile premeščene iz svojih garnizij, vrnejo na svoja mesta.

MEZDNO GIBANJE TISKARJEV V ZAGREBU.

LDU Zagreb, 14. nov. Včeraj dopolne se je vršilo v kinematografu »Olimp« zborovanje grafičnega delavstva, ki se ga je udeležilo okoli 600 oseb in ki je trajalo od 10. dopolne do 12 in četrt. Na zborovanju je bila predložena nova plačilna tarifa, ki naj stopi v veljavo s

Dnevna kronika.

Bojniška blagajna v Sloveniji dobi komisarja. Komisar bo nadkomisar g. Cigoj. Sestavi se sosvet iz 12 članov, ki bo potem oskrbel volitve.

Vprašanje stanovanjske uredbe. »Jutro« poroča: Minister za socialno politiko je poslal vsem parlamentarnim klubom poziv, da povodom razprave o stanovanjskem vprašanju podajo izjave o naslednjih vprašanjih: 1. Ali je treba po-

skih mas, ko jo bo okuževal njihov duh, ko ji bo grozilo njihovo maščevanje, kaj pravim, ko ne bo ostal kamen na kamnu!«

Videti je bilo, da je ta nada navdala oba gospoda s silno radostjo. Delavec je vse samo strme ogledoval... Klinkorom se je predramil iz svojega zamaknjenja.

»Za slučaj pa, da bi opustil zidanje iste tolovajske luknje, hiše C, potem bi utegnili biti mogoče, da bi se odpovedal poučevanju njegovega delavca.«

»Denar je denar,« je mislil Buck in je gledal za Balrichom, ki se je okrenil in odšel. Ostali, preveč vzhličeni, tega niso opazili.

»Naj bi odkupil vašo posest!« je izprožil Heuteufel.

»In sicer za dvakratno ceno,« je dopolnil Zillich.

»V nasprotjem slučaju mu pobunite ves Gansensfeld,« je zaključil Heuteufel.

(Dalje prih.)

lavskimi vrstami, dokler niso prešli delavske krvi na Zaloški cesti itd?!

Ali je še trobice poštenja v klerikalni žurnalistiki?

Brzjav.

1. januarjem 1922. Obstoji upanje, da bo prišlo z Udruženjem knjigotiskarjev Jugoslavije do sporazuma.

DEMONSTRACIJE NA REKI.

LDU Reka, 14. nov. Predvčerajšnjim je došlo tukaj do burnih demonstracij, med katerimi so anekstionistični elementi, kakor navadno, napadli in plenili trgovine svojih političnih nasprotnikov.

KONEC ŽELEZNIČARSKE STAVKE V RIMU.

LDU Rim, 14. Stavka se je večera končala. Davl se je vzpostavila javna služba in vse delo. Uslužbeni cestne železnice, avtomobilov in drugih voz so se vrnili k delu. Izšli so vsi listi, tudi večerni. Železničari v Rimu so nastopili službo ob šestih. Mesto se vidi zopet popolnoma normalno.

AVSTRIJSKA ZASEDBA BURŠKE.

LDU Dunaj, 14. nov. Naše čete so tudi danes dosegle svoje predpisane cilje brez boja. Severno-zapadno od Sopronja so naše čete prekorale črto Vulka-Rohrbach-Strasbourg-Giegersdorf. Severno od Sopronja so zasedle St. Margareten in Moerbisch. Vzhodno od Nežiderskega jezera so vkorakale naše kolone v Halbthurn in Nickelsdorf. Severno-vzhodno so dosegle Köpccseny. Povsod jih je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

DEMISIJA MADŽARSKE VLADE.

LDU Budimpešta, 14. nov. Danes ob 13. je prišel ministrski predsednik prof Bethlen k državnemu opravniku in mu naznačil demisijo vlade.

VSTAJA V UKRAJINI.

LDU Dunaj, 14. nov. Ukrajinski uporniki so začeli pohod proti Kijevu. Pri Pastovu, 60 km od Kijeva, se vrše že tri dni boji med ukrajinskimi kmeti in boljševiki.

LDU Dunaj, 14. nov. Kakor poročajo listi iz Lvova, je barkovska sovjetska vlada proglasila nad Kijevom obsežno stanko.

HARDINGOVA PROKLAMACIJA.

LDU Pariz, 13. nov. »Machu« poroča iz Washingtona: Harding bo v uradni proklamaciji razglasil konec vojnega stanja med Zedinjenimi državami in centralnimi silami.

KONFERENCA V WASHINGTONU.

LDU Pariz, 13. nov. Posebni poročevalce lista »Intransigent« javlja iz Washingtona, da se je angleška delegacija včeraj zvečer izrazila, da je načeloma pripravljena sprejeti Hughesov predlog. V četrtek se bodo naznanili pogoji, katere zahtevata Anglija in Japonska za sprejem.

Jeličev načrt demokrati sami odločno nastopili in zahtevali, da se načrt zavrne in za napravo novega skliče enketna prizadetih železničarskih organizacij. — O stvarih bomo še poročali. Vendar pa je potrebno, da z besedo opozorimo ves zaveden pa tudi še vedno ves indiferenten proletarijat, da na tem vzgledu spozna, kako malomarno in skrajno reakcionarno se rešujejo najvažnejša življenjska vprašanja našega proletariata od preobojne vladajoče buržoazije tam v Beogradu! In potem hočejo še navsezadnje odpraviti še edino, kar bi vsaj je ime »socialna politika« nosilo v svojem naslovu, t. j. ministrstvo za socialno politiko! Proletariat, skrajni čas je, da združi svoje moči zopet v močnejših svojih strokovnih pa tudi političnih organizacijah v boju zoper čim dalje hujšo reakcijo!

Olajšave delavcem pri vožnji na železnicah. Železniški minister je podpisal sklep, s katerim se dovoljujejo olajšave delavcem za vožnjo po državnih železnicah in sicer 50% za vožnje preko 100 km in za skupine najmanj 10 delavcev. Delavci se morajo pri vožnji izkazati s potrdilom županstva, da potujejo v svrhu, da si poiščejo delo.

Stvarni popravek. K našima dvema noticama »Kako se rešuje stanovanjska beda v Ljubljani« moremo na podlagi verodostojnih osebnih informacij dodati ta stvarni popravek, da gospa ne živi v nobenih sijajnih gmetnih razmerah in tudi ne od prekupčevanja s škarni; temveč od pokojnine in klušnjih prihrankov nekaj tisočev. S tem je za nas zadeva končana. (Uredništvo.)

Nove poštne znamke. Nove poštne marke za porto po 10-30 in 50 para po 1 in 2 dinara so prišle v promet.

Občinski svetovalec ljubljanski, g. Melik (edini od SKS) je odložil svoje mesto. Na njegovo mesto pride inž. g. Kosmač.

Dvajset ustanov po 100 kron za obubožane ljubljanske obrtnike ima oddati magistrat do 5. decembra 1921. Podrobnosti, kdo ima pravico in kakšne morajo prošnje biti, je izbrati iz razglasa, ki je nabit javno na magistratu.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnice za delo« v Ljubljani: Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 30. okt. do 5. novembra 1921 dela 194 moških in 93 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 220 moških in 62 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je na izvršilo 172 Dela iščejo: pisarniške moči, kovinarji, peki, mlinarji, mesarji, rudarji, trgovski, sotrudniki, prodajalke strojniki, kurjači, dninarji, dninarice, služe, natakarji, natararice, knjigovodni, služkinje, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejmejo: mizarji, elektrimonterji, čevljarni, krojači, zidarji, tesarji, kolarji, usnjarji, štoparice za čevlje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Popravek. V včerajšnji gospodarski notici: Kako sodijo tam znanj o našem gospodarstvu? se je vrnila napaka. Namesto »podlihe« sodb o našem gospodarstvu imajo v tujini seveda »pravilne« sodbe.

Popravek. V članku »Stanovanjsko vprašanje v Mariboru in njega rešitev« v soboto, mora stati v podpisu, da je s. Bahum predsednik stanovanjskega odseka, ne urada.

Maribor.

Socijalistična komunalna politika in ljubljanski »Slovenski Narod« sta dva nezdružljiva pojma, kar dokazuje petkov članek. Člankar sploh sam ne ve kaj hoče, no pa bodi mu odpuščen! Pri »Narodovih« 56. letih je tudi to razumljivo. Eno pa je gotovo: če je mariborski občinski svet in njegove protidemokratske stranke storil samo konec demokratski koruptivni politiki, je to že samo na sebi velikanska zasluga. Sicer pa bomo imeli še baš o tem vprašanju spregovoriti dovolj prilike in osvetliti delovanje zadnjih ostankov »Narodove« stranke, kateremu prijateljsko svetujemo: kar te ne srbi, ne praskaj!

Griza v mariborski okolici pojenuje. V zadnjem času pa se je lotila »Tabora«, ki je dobil vročino. Zato piše o »Napreju«, »Enakosti«, »Volksstimme«, igralcih in športu in — o neigranih dramah... Pa bo že boljše.

Vojaštvo in stanovanjska beda v Mariboru. Dosedajni zastopnik vojaštva v stanovanjskem uradu g. podpolkovnik Skabar je premeščten. Mariborski vojaški komandant pa noče imenovati njegovega namest-

nika in je očitno mnenja, da ima vojaštvo kakšnih predpravil v stanovanjskem uradu in se je tozadevno obrnil direktno na ministrstvo. Izjavil se je celo, da bo sešel po samopomoči, ako teh predpravil ne bo imel. To je pač impertinentna prepotenca, ki presega v današnji stanovanjski bedi vse meje. Priporočamo merodajnim krogom v tem oziru vso pozornost, ker nikakor ne gre, da se ljudstvo s takimi nastopi razburja. Stanovanjskem uradu pa bi nujno priporočali natančno revizijo občinskih stanovanj. Pripomnjamo, da so vojašnice skoro, krašnja poslopja bivše vojaške realka pa popolnoma prazna. Zakaj bi se ti prazni lokali ne uporabili. V današnji dobi, trdem mrazu, je zločin, da stoji to prazno, ko stanujejo družine z otroci po dvornicah.

Iz seje mariborskega mestnega sveta. V magistratem poslopu je kot podnajemnik pri g. Švajgerju delikatni trgovec Uhlar. Z ozirom na zakon se je istemu oddalo ta lokal v direktno najemino. — Mariji Novak se je prošnja za lokal ugodila. — Mestni svet se je izrekel proti temu, da se dovoli postavitev vrtljakov v mestu.

Iz stanovanjskega urada je izstopil narodno - socijalni občinski svetnik in brivski mojster Novak in predlagal na svoje mesto občinskega svetnika demokrata Vahtarja.

Zanimivosti iz delokroga občinskega sodišča. Občinsko sodišče je svoječasno določilo najvišje cene kruhu, in sicer belomu 16, črnemu 13 K za kilogram in žemljam 1 K za komad. Pekovski mojstri so zoper to, slično kot mesari protestirali in zahtevali višjo ceno. Občinsko sodišče je zato odredilo poskusno peklo, ki se je vršila v petek, 11. t. m. pri peku Witlaczila v Vetrjniški ulici, in ki je izpadla za pekovski mojstre porazno. O tem važnem vprašanju, ki bo gotovo zanimalo tudi vsa druga mesta, homo še poročali.

Prodaja kruha v Mariboru na vago je obligatna. Občinsko sodišče za pobiranje draginje je takoj v prvi seji izdalo in objavilo splošno odredbo, da se kruh za naprej prodaja na vago, kar je v večjih modernih mestih že davno uvedeno. Zoper to odredbo se je tukajšnja tvrška K. Sch. in sinovi kot imetnica pekarnne pritožila, čes, da prekorači taka odredba delokrog občinskega sodišča in ovira obratovanje v pekarnah. Občinsko sodišče pritožbi ni ugodilo, ker je stalo na stališču, da spada taka odredba v njegov delokrog, ker je samo pripomoček in izvršilno ter kontrolno sredstvo za udeleževanje določenih najvišjih cen, da ima torej odredba svojo zakonito oporo v členih 17 in 18 uredbe zoper pobiranje draginje. Kakšnih posebnih bremen s tem pekom ne nalaga. Tehnico ima že tako vsak pek v svoji prodajalni, ker jo vedno rabi pri obrtu. Naval v pekarnah ob kakoli določeni uri tudi ni nikdar tako velik, da bo moglo tehtanje ovirati poslovanje. Če morajo zlasti mesarji in trgovci s specializiranim blagom, pri katerih je obrat večji, vsak prodani kos stehatati, ni uvideti, zakaj naj bi imeli izjemne pravice peki, pri katerih je cela manipulacija veliko enostavnejša. Vsi nadaljnje pritožbe tvrške je v tej zadevi ministrstvo za socialno politiko z dne 31. oktobra t. l. št. v. l. P. Br. 5878 potrdilo ukrep občinskega sodišča s sledečim utemeljevanjem: Stališče tega sodišča, da ima pravico izdati navedbe, v katerih se zahteva, da prodajalci kruha istega prodajajo na način, da se tehta, je pravilno (tačno) in odgovarja duhu uredbe o pobiranju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije. S tem, da se kruh pri prodaji tehta, je dana udeležencem možnost, da morajo kontrolirati prodajalce, dal jim dajo določeno količino blaga po določeni ceni. Cenovnik določa višino cene, po kateri se ima prodajati kakšno blago v določeni količini. Količinske mere so različne po naravi blaga, ki se prodaja. In ker se količina kruha določuje samo s tehtanjem, je sodišče pravilno izdalo navedbo, da morajo peki prodajati kruh po tehtanju. V drugem odstavku točke 3. člen 14 uredbe, je predpisana kazen za one, ki ne prodajajo blaga po točni teži. Ugotovitev, ali je teža točna, pa odvisi, kakor je splošno znano, edino od tehtanja. Iz vseh gornjih razlogov nima pritožba pekarnne K. Sch. in sinov upravičenosti in je sodišče za pobiranje draginje v Mariboru pravilno odločilo, da se isti ne ugodi.

Mleko — mlekariče — in stranke. Dokler v Mariboru mleko ni bilo maksimirano, so ženske godrnjale na občinsko sodišče, da se mleko

prodaja že po 10 do 12 K. Ko se je mleko maksimiralo z 8 K, pa so šle ženske in prostovoljno ponujale po 12 in celo 14 K. Razumljivo je, da je potem vsak trud brezuspešen in zato je nujno potrebno, da kupci saml vzdržujejo predpisane cene, ker je sicer vse godrnjanje brezplodno. Občinsko sodišče je razglasilo, da bodo tudi kupci, ki bodo dražje plačevali, občutno kaznovani, in kakor čujemo pride v kratkem par »mlostljivih« tudi pred sodišče.

Mestni zdravnik dr. Trenz je podal ostavko na svoje mesto in je imenovan s 1. januarjem kopaljskim zdravnikom državnega zdravilišča na Dobrni.

Lesna družba »Drava« je zaprosila za stavbno dovoljenje, da postavi v Kopitarjevi ulici poleg Feldbacherjeve vile enonadstropno vilno iz cementne opeke »Hlitrozid«, ki bo vkljub zimskemu času brez ovir postavljena v 6 tednih. — To je tudi edina rešitev stanovanjske bede!

Udruženje gledaliških igralcev bo priredilo v korist svoji organizaciji 3. decembra v mestni kazinski dvorani zabavni večer s plesom.

Celje.

II. redna seja občine okolice Celje dne 13. novembra 1921. Župan sodrug Hrastnik otvoril sejo ob pol devetih dopoldne. 1. Točka je bila čitanje zapisnika, pri kateri se otkasi s. Čebular proti predlogu oziroma zahtevi SLS nekake izjave radi razobešenja rdeče zastave ob potrditvi župana. V razpravo so še posegli g. Levstik (SLS), Martinčič (JDS) in Lapornik (JSDS). — 2. točka poročila načelnikov odsekov: Načelnik I. odseka, gospod Baebler, rudniški svetnik, je odsoten, ker se nahaja v inozemstvu. Načelnik II. odseka, g. Goligranc tudi ni navzoč. Načelnik III. odseka g. Vinko Kukovec predlaga, da se število članov njegovega odseka pomnoži od tri na šest članov. (Sprejeto.) Imenovali so se naknadno sledeči člani: Matija Lokošek (JSDS), Armič Josip (SLS) in Božič Jos. (GS). Načelnik IV. odseka, g. Božič Josip (GS.) prečita dopis okrajnega glavarstva v Celju, potom katerega občino okol. Celje vabi, da prepusti vse posle stanovanjskih zadev mestni občini Celje, oziroma da se ji pridruži toda brez svojih zastopnikov. Pri tem se je razvila širša debata in je prišlo končno do sledečih predlogov. G. Božič J. (GS.) predlaga, da se vsa zadeva glede druženja z mestno občino v stanovanjskih zadevah popolnoma odkloni z dostavkom, da se že sliši in opazuje, da mestna občina dela na to, da se potom naredbe deželne vlade priklopi občina okolica Celje mestu v ono veliko občino. (Kar jim je jako neljubo). S. Martinčič predlaga, da se združimo, kar se tiče stanovanjskega urada z mestno občino, toda pod pogoj, da imamo ni okoličani večino zastopstva na podlagi števila prebivalcev. Kljub temu, da je sodrug Martinčič podprl svoj predlog s tehtnimi razlogi, je bil odklonjen. Vsi odborniki JDS kakor gospodarske so glasovali proti našemu predlogu. Edini g. Omladič NSS se je odgnil glasovanju. Cenjeni čitatelji »Naprēja«, tukaj vam je jasen dokaz, koliko imajo ti gospodje interesa do zatiranja stanovanjske bede, kajti dober izhod iz stanovanjske bede bi bil v predlogu sodruga Martinčiča namreč, da bi občina mesto in občina okol. Celje skušali skupno ublažiti stanovanjsko mizerijo. Toda tem gospodom ni nič mar, kakšno stanovanje ima danes naše občinstvo.) Načelnik V. odseka, g. Olinšek (SLS), izjavi, da se je odbor konsolidiral toda deloval še ni nič dozda. Načelnik VI. odseka g. rudniški svetnik Baebler, je odsoten. Pač pa se je na predlog nekaterih občinskih odločkov dotični odsek povečal od treh na šest članov. In ti so: Čebular Rudolf (JSDS), Fazarino Anton (GS) in Pišek N. (SLS). Načelnik VII. odseka, sodrug Martinčič Ivan, predloži celopopnemu občinskemu odboru sklepe o domovinskih zadevah v odobrenje. (Sprejeto.) Po pojasnitvi sodruga Martinčiča glede občinskega tajnika se je razvila širša debata, katere rezultat je bil, da se poprejšnjemu tajniku g. Percu vsled njegove starosti določi lažje delo in na njegovo mesto je odbor sporazumno imenoval g. Vitavskija. Ubožnemu odseku predseduje po zakonih z leta 1896. Župan sam, kateri še le skladiče sejo tega odseka na prihodnjo nedeljo.

Načelnik IX. odseka, g. Omladič Jakob (NSS), izjavi, da dozda še njegov odsek ni deloval. Isto je

z X. odsekom. — III. točka je bila volitev nekakšnih občinskih sodnikov, kar se je tudi sporazumno izvršilo. — IV. Razno: Prišle so razne prošnje, med njimi tudi prošnja za podelitev gostilniške koncesije gospodu Šanc, v Sp. Hudinji. Ker je prosilec izgubil koncesijo vsled prodaje gostilne in je zdaj zopet vse njegova last, jo je odbor formalno dovolil, toda pod pogojem, da bo uredil vse tako, kakor bo komisija določila. Prošnji delavcev v tovarni A. Westen Brenčun Ivana, ki prosi povrnitve stroškov za grobkopa in pokopaljski prostor ob smrti žene, mu odbor po nasvetu ss. Martinčiča in Čebularja izjemoma dovoli. — G. Strenčan Mihael (SLS) apelira na celokupni odbor, da se spominjajo ob priliki božičnih praznikov revnih šolarjev, z darili. Sodrug Martinčič je takoj predlagal da se v ta namen dovoli 4000 K. G. Vinko Kukovec (GS.) predlaga 6000 K. (Z večino sprejeto.) Glasovanju so se odtegnili trije člani SLS. Sodrug Jelen Franc predlaga popravilo ceste po »lastnem domu« in Zavodnji. Predlog se sprejme in izročil cestnemu odseku v izvršitev. — Sodrug Čebular Rudolf predlaga, da se v »lastnem domu« postavi javen vodnjak, ker tam cela okolica trpi na pomanjkanju pitne vode. (Se sprejme.) Predlog se izroči odseku v izvršitev.

Striček Vanja.

Mariborsko gledališče, ki se je vsled zavlekljivosti popravlil v mestnem gledališču zateko v veliko dvorano Narodnega doma, je v torek zvečer vprizorilo drugič »Strička Vanjo«, v režiji g. Skrbinjške. Vprizoritev, ki je dosegala najboljšo, kar je kedaj nudilo mariborsko gledališče, je mestoma stopnjevala pesamezne prizore do popolnosti oderske umetnosti. Bilo je pač, kakor da so igralci vse svoje veselje do ustvarjanja, vso voljo do dela in vstrajnost do zmage in ves svoj sveti gnjev zoper nizkotno materializacijo in še nizkotnejšo intrigo naših dni vili v najisrajnejše razpoloženje, ko so podajali Čehove postave in duše — vkljub protestu — le pred gospodi v parterju, 3 dijaki in 3 ženskami na galeriji!

Doživeli smo, kar smo si že dolgo želeli: Poglobljenje, refleksje duševnega življenja, pri čemur je izginita šablona igre, tradicionalna štafaža kulis ni ostala le ona nevidna lepota, ki globoko pod površino pretresa in pretvarja snov naše notranjosti v ona tla, iz kojih se edino more roditi ona etična moč človeštva, ki mora svetiti človeštvu iz zagate sedanje materije do višin, kjer leži za sedanost sreča, za bodočnost kal novih smernic človekovega napredka. Doživeli smo umetnico.

Striček Vanja! Prikazala se Ti je v Tvojem tihem, skoro neslišnem življenju sreča, žal, oprta na trhel stebel. In mirno tekoča pot Tvojih dni se je vzbočila smelo v strasti, da si izgubil smer in si zato strmoglavil na poti, ki je strmo pala na prvejšo višino nazaj, za hip izgubil vajeti svoje zavesti in nato spet našel svojo staro življenjsko cesto, tragičen v svoji grozni rasignaciji. Saj nisi drugo kot odsev vsakega od nas, ko mu izbegne smelo zaslanjanje cilij ... Zato so vsi, ki so ob Tebi, jednako tragični kakor Ti in mi.

Striček Vanja, g. Bratine, zdravnik g. Škerla, g. Šetinska so podali toliko, da smo lahko brez skrbi za njih in za naše gledališče. A tudi vsi drugi, mlade sile v prvi vrsti so se odlikovali v enaki meri, da bi se moral ponavljati, ako bi vsakomu posebej hotel povedati najboljšo in najlepšo besede priznanja. O režiji sami pa rečem — kakor stari Trojanci o lepoti Helene — kratko: dostojno je bila višini umetnične. Ni mi do hvalisanja. Ali Maribor je v gledališču vzel za podlago vrhunc prejšnjih uspehov. Ako bo vodstvo to podlago vzelo za vzletišče bodočih umetnin — mu moremo le od srca čestitati!

Se eno. »Tabor« je prelomil besedo, da ostane nepristranski in da hoče le stvarno kritikovati. Sedaj je odprl predale onim, ki mesto Skrbinšek-Bratine kandidirajo v umetniško vodstvo nekega penzioniranega hrvaškega majorja. »Tabor« je tudi izdal pamfletarino, vsako modernu umetnost zanikajočo kritiko. S tem je dosegel, da je prišlo k drugi predstavi Vanje le 10 oseb. Vse kavarne in Grajska klet so bile nabit polne. Ali sme ena oseba nositi to odgovornost? dr. M. Š.

Kulturni vestnik.

Prejeli smo: Mijo Radošević: **Marxizam, panslavizam i jugoslovenstvo.** Samozaložba. Cena izvodu 5 dinarjev. — Jugoslovanska politična literatura je zelo revna. V tem pravcu izpopolnjuje gorenji Radošević spis vrzel, ki je obstajala v naši kulturni in politični literaturi. Problemi, katere razpravlja avtor v tej brošuri, stopajo prikrat pred našo publiko, zato je razumljivo da bo spis zbudil zanimanje čitatelejev. Naroča se pri »Moderni knjižnici« v Zagrebu, Nikoličeva ul. 8. — **Rapallo 12. XI. 1920.** — Zgodovinsko propagandni spis, katerega je izdala Jugoslovanska Matica ob obletnici podpisa rapalske pogodbe. — **Štev. 10—11 »Glasnika« ministrstva narodnega zdravja.** V uvodniku razpravlja dr. Hugo Klajn o čuvanju in dvigljenju duševnega narodnega zdravja. — **Štev. 44. »Jugoslovenske njeve«**, ki je zelo bogata.

Iz stranke.

V sredo dne 16. t. m. točno ob 19. uri 30 se prične diskusijski večer v bivši nemški šoli v Spodnji Šiški. Dnevni red: **Osebnih dohodinskih davek.** (Koliko mora danes vsak plačati in koliko se lahko rekurira.) Ker so plačilni nalogi, ki jih razpošilja davčna oblast precej nejasni, je dnevni red zelo važen. Zato prosimo vse, ki se za to vprašanje zanimajo, za točno udeležbo. — Odbor.

Gospodarstvo.

— **Naša valuta se zopet bojiša.** V Curihu je večeraj notirala jugoslovanska krona 1.80 (100 K je 1.80 šv. franka). Temu primerno so na zagrebški borzi tuje valute v cenl znatno padle.

— **Finančno ministrstvo je dovolilo, da se smejo do 1. januarja 1922 uporabljati še stari živinski potni listi s pogojem, da se jih dokolkuje do vrednosti po tarifni postavki 110.** začasnega zakona o državnih trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921 (»Uradni list št. 100) in da oblastvo kolke uniči in pristavi predpisano klavzulo.

— **Davek na vojne dobičke v Bolgarski.** Iz Sofije poročajo, da je izvršena revizija vojujih dobičkov. Sestavljenih je 1325 aktov. Nabralo se je že 27.403.480 levov davka na vojne dobičke. — In kaj je s tem davkom pri nas?

— **Petroleji na Slovaškem.** V slovaškem petrolejskem ozemlju pri Egbetu se je pojavil nov vrellec. Petrolej brziga iz zemlje približno 80 metrov visoko. Za najnujnjejšo potrebo so bil izkopani okrog vrelca jarki in zgrajeni nasipi kot provizorni rezervoarji.

— **Cena sladkorju na Češkoslovaškem.** Nove cene sladkorju v drobni prodaji, katere je določila 5. t. m. češkoslovaško ministrstvo za socialno politiko, se gibljejo 7.02 do 7.54 Kč za kg. Pri nas pa velja kg sladkorja 54 Kjl

— **Nemci konkurirajo z Angleži.** Že pred nekim časom smo pisali, da nameravajo Angleži zgraditi poseben park, ki bi naj služil kot plavajoča razstava britanskih industrijskih izdelkov na potovanju okrog sveta. Sedaj pa poročajo iz Kiela, da so tam Nemci spustili na visoko morje velikansko jadnico s štirimir jabolji, ki je zgrajena v isti namen, seveda za nemško blago. Na ladji se nahajajo tudi tri družbe kinomatografskih igralcev, ki bodo po poti odigravali tri filmske drame.

— **Živjo, angleško gospodarstvo!** Zadnji teden je število angleških nezaposelencev že naršlo na 1.800.000. Od predzadnjega tedna jih je za 380.110 več!

— **Po sovjetskih progah** so pričele voziti prve nemške lokomotive.

Po svetu.

— **Ob tretji obletnici ustanovitve avstrijske republike** je socialistični proletarijat na Dunaju priredil slavnostno republikansko manifestacijo po ulicah. Udeležba delavstva na manifestaciji je bila ogromna.

— **Milijardskemu tihotapstvu** so prišli te dni na sled v Avstriji. Trije uradniki avstro - ogrske banke so poizkušali iztihatipiti tuje valute za okrog 4 milijarde avstrijskih kron. V Solnogradu so tihotapstvo deloma preprečili. V afero so zapleteni tudi francoski valutni spekulanti. Valutni spekulanti ljudstvu največ škodujejo.

— **Maharjev roman »Magdalena«** v filmu. V Pragi so minuli četrtek v kinu »Svetozaru« prikrat predvali sedaj filmovani roman »Magdalena«, katero je spesnil slavni češki svobodomišljelni pesnik I. S. Machar.

— **Priseljevanje Jugoslovenov v Severno Ameriko.** Po poročilu ameriškega generalnega komisarja za priseljevanje je bilo že 6. oktobra izčrpno število jugoslovanskihsel seljencev, ki smejo biti pripuščeni v Ameriko tekom meseca oktobra. Mesečna kvota za Jugoslovene (t. j. za ljudi, rojene v Jugoslaviji) znaša 1281. Iz poročila pa ni razvidno, dali je med 1. in 6. oktobrom zares prišlo 1281 iseljenecv in je bila s tem tako hitro izčrpna mesečna kvota. Mogoče je namreč, da so vračarali v kvoto tega meseca preblike prejšnjih štiri mesecev, t. j. število Jugoslovenov, ki so bili meseca junija, julija, avgusta in septembra pripuščeni čez dovoljeno mesečno kvoto. Za fiskalno leto 1921. do 1922, t. j. od 1. julija 1921 do 30. junija 1922 so Jugosloveni že izčrpali štirimesečno kvoto. Ker znaša vsaka mesečna kvota petino vse letne kvote (6405), pomenja, da so Jugosloveni že izčrpali štiri petine vse letne kvote. Ako se nadaljuje priseljevanje iz Jugoslavije v istem razmerju, bo vsa letna kvota izčrpna že pred koncem novembra t. l. in od tedaj do konca junija 1922 vsako priseljevanje iz Jugoslavije sploh ustavljeno.

— **16-leten deček** je bil pred par dnevi v Monmouthu na Angleškem obsojen na dosmrtno ječo, ker je izvršil umor nad dvema deklicama. Obsodili bi ga bili na smrt, da bi ne bil še mladleten, tako so monmouthski sodniki razumeli njegovo krivdvo. Ti moške zakona so moške mrtvih črk. Če bi malo globlje prodrli v celo zadevo, bi si morali reči, da ni toliko otrok kriv svojih strašnih dejanj kot pa tisti sistem, ki je angleške očete pogнал na bojišče, njihove otroke pa v pokvarjenost.

Odbor delavskega pevskega društva »Naprēja« v Celju naznanja vsem svojim izvršujočim članom, da se preseli s svojim arhivom od gostilne »Zeleni travnik« v Mestni muzej tik farne cerkve, Glavni trg. Prva pevska vaja bo v sredo, dne 16. t. m. v novem lokalu točno ob 6. uri zvečer. Sprejemajo se tudi novi pevci.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 16. novembra t. l. ob 20. uri v mali dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije, Sv. Petra cesta št. 12, pritičije, desno.

V važni stanovski zadevi se sklize sestanek članov slov. zdravniškega društva in Ljubljani na med. oddelku prim. dr. Jenko, v četrtek, dne 17. t. m. ob 5. uri popoldne. → Odbor.

Dopisi.

Kočevje. Ker je tukajšnja politična oblast strokovni shod Unije rudarjev za Slovenijo prepovedala z izgovorom, da ne pozna nikake rudarske organizacije, da so bile vse razpuščene, ja v zadnjem trenutku tukajšnja krajevna politična organizacija JSDS, sklicala za nedeljo, 6. t. m. politični shod, da ožigoga tako postopanje oblasti, ter da se, kar je bilo pričakovati, udeleže shoda rudarji, katerim se naznani, da se bode njih shod vršil v nedeljo, dne 13. t. m., če to ugaja posameznikom ali ne; za dovoljenje poskrbi osrednji odbor oziroma tajništvo Unije v Trbovljah. Shod je bil zelo dobro obiskan. Sodr. Hribar, Fr. ga je otvoril. K besedi se je oglasil sodr. Tomc, ki je poročal o notranjem in vnanjem političnem položaju; omenil je Karlov puč, mobilizacijo, ki je spekulantom dala povod za splošno draženje živil. Dotaknil se je tudi raznih strank, osobito naše radikalne, ki nas je v svojem prvem listu imenovala lenuhe, v njeni drugi izdaji v nemškem narčju nas pa imenuje vladno straniko. Seveda je govornik izjavil, da je in bo naša stranka vedno skrajno opozicijska proti sodanji ali pa enakii vladi. Omenil je tudi zahtevo radikalne stranke, da naj se ministrstvo za socialno politiko opusti zaradi štedenja. Proti temu moramo najenergičneje protestirati, ako prav tudi nimamo pravega povoda to ministrstvo zagovarjati. Končno se je dotaknil govornik tudi lokalnih razmer stanovanjske mizerije, aprovizacije in dela sedanjega občin-

skega sveta, sestavljenega po samih intrigah samo iz ene politične struje; ki ima zelo široka usta, pokazala pa še ni niti najmanj, kaj da zna ali kaj sploh namerava storiti za blagor revnih slojev v kočevski občini. Naš shod je pozval sedanji občinski svet, da vzame v pretres aprovizacijo in stanovanjsko vprašanje. Po pozivu na navzoče, da napravijo dobro agitacijo za prihodnji strokovni shod, ki je nujno potreben, da se delavstvo tudi o nujnih mezdah in enakih vprašanih porazgovori. Že skrajni čas je, ker rapidno narašča draginja, plače pa so pri nas vedno enake, ali se celo še znižujejo, je predsednik shoda, sodr. Hribar, shod zaključil.

Okolica Celje. Delna mobilizacija je v naši občini velike gruntarje in vojne dobičkarje strašansko razburila, ker so morali oddati vojski

konje in vozove. Ni jim bilo prav, da je župan v sebi zahteval objektivne določitve, kdo naj da prvi konje in kdo ne. Župan s. Hrastnik bi lahko po svoji pravici in dolžnosti sam določil komu se konji vzamejo. Tega pa ni hotel sam storiti in je zaradi tega vprašal gg. svetovalce za svet, komu se naj najprej vzamejo. Če bi imeli v občini samo veliki gruntarji in vojni dobičkarji besedo, bi gotovo gledali na sebe in bi določili tiste, ki bi naj bolj trpeli. Zaraditega popolnoma razumemo gospoda Leskoška, bivšega vojnega mesarja in sedanjega dražitelja deželnih pridelkov, da tako ne more iti naprej, da bi na občini odločevali sami sociji, ki nimajo zmisla in srca za vojne dobičkarje in da bo to od njega odvisno, da pri drugih volitvah mali posestniki, hlapeci in delavci ne bodo več socialistično volili.

Za takšne volilce, kot je gosp. Leskošek, se mi lepo zahvalimo in jih tudi ne homo nikdar snubili. Clovek, ki pred vojno ni imel dovolj denarja, da bi si tele kupil, pravi danes, da so delavci in sploh vsi siromaki sami falotji. Samo vojni dobičkarji so pošteni ljudje. Naši sodrugi v občini gotovo ne bodo dajali njemu enakim sovražnikom vsega delavnega ljudstva odgovornost, kako in kaj so govorili in kaj so delali, temveč odgovorni so stranki in razredu, katerega zastopajo. Če bodo v slučajih mobilizacije, ki jo je in jo bo prirejala buržoazija, jemali konje in rekvirirali najprej tam, kjer je kaj, se našim volilcem gotovo ne bodo zamerili. Če pa dela sedanja vlada take eksperimente in manevre in jih bo delala, dokler homo imeli ljudi in celo siromake na svetu, ki j' zaupajo, se gotovo naši so-

drugi ne bodo jokali na občini, ker so primorani vzeti konje in vozove tam, kjer so. Toraj g. Leskošek in Strenčan, nič se ne razburjajta, naša politika v občini bo vedno taka, da bo vsč delavstvu, malemu kinetu in tudi vašemu hlapecu, če bo malo premišljeval, kako je sedaj in kako je bilo poprej. Gotovo pa hoste pri prihodnjih volitvah podučeni, da

ljudstvo drugače misli, kakor pa vi, mogoče se boste do tega časa že tudi privadili sedanjim razmeram, da Vam ne bo več potrebno po kavarnah govoriti reči, ki so naravnost neumne in hudobne obenem. Zapomnite si, da nam delate s tem samo reklamo in mi smo ponosni na naše delo. Na svidenje pri prihodnjih volitvah. Občinski odbornik.

Dne 15. novembra izide prvič dnevnik „Magjar Ujság“ v 5000 izvodih.

V interesu vsakega trgovca, ki ima madžarske vzorce, je potrebno, da oglašuje že v prvih številkah tega lista. Siguren uspeh! List se bo čital v vseh mestih SHS, kjer živi madžarski narod. Oglasi se sprejemajo po izredno nizkih cenah pri upravi „Magjar Ujság“, Osijek I.

Josip Prešeren
čevljar
Spodnja Šiška Celevska cesta 82
Izpopelja svoje obzoge
moških, ženskih, otroških, tudi otroških čevljev.
Maslene in gipsne obzoge. Čez ulico.
Pametna izbira. Popravila in popojila.
Luna čevlji. Popravila in popojila.

Marija Urbanc, roj. Polovšek, naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je njen soprog, oziroma oče, stari oče, brat itd., gospod

Josip Urbanc,

oficijal drž. žel.,
danes ponoči po kratki mučni boleznii izdihnil svojo blago dušo.
Pogreb predragega pokojnika se vrši v torek, 15. nov., ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Sp. Šiška, Kolodvorska cesta 272, k sv. Križu, kjer se njegovi zemeljski ostanki položijo k zadnjemu počitku.
V Ljubljani, dne 13. novembra 1921.
(Brez posebnega obvestila.)

Več lesnih strokovnih delavcev: stolarjev, strugarjev, mizarjev in parketnega predelavca, ki je vajen vseh parketnih strojev, sprejme v trajno delo podpisana tovarna. V poštev pridejo samo večji in stalni delavci z dobrimi izkazili. — Pismene in ustne prijave opremljene z natančnimi podatki o družinskih razmerah in dosedanji zaposlenosti, rojstnem kraju in starosti na:

REMEC Co., tovarna upojnjenega pohištva Duplica, pri Kamniku.

Jos. Petelinč, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
priporoča
najcenejši nakup
na debelo in drobno:
galanterijo, srajce, kravate, nogavice, moške in ženske, šolske potrebščine, jedilno orodje, žlice, vilice, aluminijum, toaletno milo, ščetke za obleko, glavo, zobe in konje, čevljarstvo orodje rilačice, dreto, sukanec. Istotam se dobe najboljši ŠIVALNI STROJI za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, NA DEBELO deli za :::: kolesa in šivalne stroje, igle, olje itd. ::::

Medič, Rakovc & Zankl,
prej A. Zankl sinovi.
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Brzjavi: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.
Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.
Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastence (Federweiß), strojno olje, karbolinje, steldarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Najnižje cene! Najnižje cene!
VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju
ETERIA GUMIJEVI PODPETNIKI
VULKAN REAN
Izdela
prvovrstne podpetnike.
Edina tvornica te stroje v Jugoslaviji.
Svetovno priznana kvaliteta.
Čisto domače podjetje!

COSULICH-LINE
(prej AUSTRO-AMERIKANA)
Trst-Amerika prevaža potnike v New-York redno 3krat, v Južno-Ameriko po 1krat mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listkov.
SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Dobra šteparica
zgornjih delov
se priporoča cenj. čevljarjem.
M. M., Za gradom št. 11,
prej Nadvojvode Friderika cesta.

Salma Neraztržljivi kavčukovi podpetniki za čevlje.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih
4%
Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. **Posejlla** daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.
Edini, res delavski denarni zavod.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi
(vpisana zadruga z omejenim poročtvom)
sprejema
hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.
Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:
Rezervni delež . . . . . K 41.647.42
Društveni sklad . . . . . K 30.939.43
Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2.329.207.94.
Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 2.50 in delež K 40.—.
Pisarna v Zagorju Stev. 99.

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tujini in inozemstvu.